

Nr 319.

Av herr **Sandberg m. fl.**, om höjning av anslaget för bidrag till ladugårdsförbättringar.

Med anledning av framställning från Västerbottens läns hushållningssällskap framlade Kungl. Maj:t proposition för 1936 års riksdag om ett anslag av 100 000 kronor till bidrag till ladugårdsförbättringar inom vissa delar av Västerbottens län. Riksdagen biföll propositionen, och därmed hade för första gången statsanslag för detta ändamål beviljats.

Sedan har enligt beslut av fjolårets riksdag för innevarande budgetår uppförts ett anslag av 250 000 kronor till ladugårdsförbättringar. Av detta anslag har Kungl. Maj:t tilldelat Norrbottens läns, Göteborgs och Bohus läns samt Hallands läns hushållningssällskap statsbidrag med respektive 80 000 kronor, 50 000 kronor och 30 000 kronor. Sällskapens förvaltningsutskott inom de olika länen handhava bidragstilldelningen till jordbrukarna.

Nu föreliggande framställningar till Kungl. Maj:t från Norrbottens läns hushållningssällskap om ytterligare anslag av 150 000 kronor och från Västerbottens läns hushållningssällskap om 100 000 kronor. Departementschefen föreslår emellertid endast 100 000 kronor för budgetåret 1938/1939. (Nionde huvudtiteln, punkt 134.) Visserligen har hela anslaget för innevarande budgetår icke utdelats, men vad som återstår torde komma att helt tagas i anspråk för redan beviljade samt för prövning av föreliggande ansökningar inom de län, som närmast avsåges med sistnämnda anslag. Norrbottens läns hushållningssällskap hade sålunda för innevarande budgetår hemställt om ett anslag av 200 000 kronor och hittills tilldelats 80 000 kronor. Sällskapet beräknar för övrigt att för avhjälpande av de svåraste bristerna inom länets lappmarkssocknar samt socknarna Korpilombolo, Täreändö, Pajala och Junosuando erfordras ett belopp av 516 652 kronor.

För Västerbottens del vilja vi beträffande verksamheten hittills, dess planläggning, utförande och resultat, samt de närmaste behoven och motiveringen för dessa, hänvisa till bilagorna till denna motion, vilka utgöras av *dels* ett antal bilder, belysande förhållandena inom Tärna socken och det därstädes pågående förbättringsarbetet, och *dels* hushållningssällskapets senaste framställning om ytterligare statsbidrag.

De bifogade bilderna torde tala ett språk om behovet av förbättrade eller rättare sagt nya ladugårdar och om vad som därutinnan sker, som gör vidare utläggningar överflödiga.

Ifrågavarande verksamhet har hittills haft karaktären mera av försök. Så långt resultaten av densamma blivit synliga äro de emellertid i hög grad ägnade att mana till fortsättning .

Den verksamhet det här gäller avser huvudsakligen de nordligaste länens fjälltrakter och kan sålunda icke komma att föregripa tanken på igångsättande av en dylik förbättringsverksamhet i större skala och inom andra områden såsom beredskapsarbeten vid en eventuell kristid.

Det synes uppenbart att medel för ladugårdsförbättringar böra ställas till vederbörandes disposition fullt i den utsträckning som framställningarna avse. Egnahemsstyrelsen har också tillstyrkt framställningarna från såväl Norrbottens som Västerbottens läns hushållningssällskap.

Med stöd av det anförda få vi alltså vördsamt yrka,

att riksdagen måtte besluta att till bidrag till ladugårdsförbättringar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1938.

O. E. Sandberg.

Elof Lindberg.

Uddo R. Jacobson.

J. H. Johansson

i Norrfors.

Johan Johansson,

Tväråselet.

Bilaga.

Avskrift av avskrift.

Till Konungen.

I underdånig framställning den 23 sept. 1935 hemställde Västerbottens läns hushållningssällskap att Eders Kungl. Maj:t måtte till en början anvisa förslagsvis 180 000 kronor för beviljande av ladugårdsförbättringsbidrag inom Tärna socken och jämförliga bygder, huvudsakligen ovan barrskogsgården.

Sedan 1936 års riksdag bifallit Eders Kungl. Maj:ts proposition i ärendet, har Eders Kungl. Maj:t den 5 juni 1936 beviljat hushållningssällskapet 100 000 kronor såsom bidrag till ladugårdsförbättringar inom vissa delar av Västerbottens län. I följd härav igångsattes förbättringsarbetet inom Tärna socken, där behovet till en början syntes mest motiverat, dels därför att barrskogstillgången där är sämre än inom andra fjällsocknar i länet, dels enär en mejerirörelse där var planerad, vilken krävde en förbättrad ladugårdshygien, varför ladugårdsförbättring vore ett grundvillkor. Ifrågavarande mejeriföretag kunde i juli månad detta år påbörja driften.

Hushållningssällskapet har kontrakterat 81 företag, kostnadsberäknade till 146 966 kronor, varför beviljats 66 900 kronor i bidrag, i medeltal 826 kronor per företag, vartill kommer kostnaden för förmän och yrkesarbetare, som sällskapet funnit sig böra anställa för att få arbetet nöjaktigt ut-

fört, enär tillgången på kunniga hantverkare inom orten är starkt begränsad.

För att få största möjliga valuta av anslagna medel har hushållningssällskapet partivis inköpt cement, spik, vattenledningsrör, glas, fönstersnickerier etc., vilket givit bidragstagarna en ytterligare förmån. Också har behovet av murningskalk tillgodosetts genom att en kalkbränning inom socknen organiserats, vilket kunnat ske till konkurrenskraftigt pris jämfört med erhållna offerter. Då kalkbränning kommer att fortsättas, har anslaget sålunda även på detta sätt blivit till nytta för ortens näringsliv.

Sedan emellertid några jordbrukare inom Tärna kommun icke syntes vilja verkställa ladugårdsförbättringar på de av hushållningssällskapet erbjudna villkoren, annullerades besluten om dessa bidrag. I samband härmed bereddes personer, boende inom jämväl andra kommuner och ovan den s. k. odlingsgränsen, tillfälle att ansöka om ladugårdsförbättringsbidrag. Så snart kungörelse härom utfärdades anmälde sig 11 sökande från Sorsele socken, 40 från Vilhelmina och 6 från Dorotea, varjämte nyansökningar nu inströmmade från Tärna. Sedermera hava ytterligare ansökningar inkommit och flera äro att förvänta, enär ett stort antal personer måste anses vara i trängande behov av sådan hjälp.

Planläggningen av de nyansökta företagen är ännu icke slutförd. Från Tärna socken ineliggande nu, utöver förutnämnda kontrakterade företag, utarbetade planer för 58 förbättringsföretag å tillhoppa 113 642 kronor, frånsett de annullerade företagen.

Med ledning av kostnadsberäkningarna för företagen inom Tärna socken, i medeltal 1 875 kronor per företag (av 139 st.) kan kostnaderna för ansökta företagen inom Sorsele, Vilhelmina och Dorotea fjälltrakter, tillhoppa 57 st., beräknas till sammanlagt 106 875 kronor.

Då endast ytterligare ett 15-tal förbättringar kunna utföras med stöd av de tidigare anvisade medlen, och då det enligt förestående uppgifter ytterligare konstaterade behovet ej torde kunna kalkyleras lägre än 100 000 kronor, motsvarande ett bidrag av i medeltal 1 000 kronor per företag, vill hushållningssällskapet i underdanighet framhålla nödvändigheten av ytterligare medel för ladugårdsförbättringar inom Västerbottens läns fjällbygder. Kostnaden 1 000 kronor per företag är motiverad av dels att företagen i detta fall äro spridda över större områden, som fördyra arbetsledning och hjälp med specialarbeten, dels av de förhöjda materialpriserna och att central upphandling av materielen torde vara möjlig endast i begränsad omfattning. Vägbristen och långväga transporter gör sitt till att fördyra dessa arbeten.

De förhållanden under vilka befolkningen i fjällbygden lever äro så egenartade att en särskild hjälpverksamhet på här ifrågasatt område synes nödvändig. Avsaknaden av kommunikationer och andra hjälpmedel till underlättande av livsföringen gör livet under dessa förhållanden särskilt strävsamt och bekymmerfullt. Härutöver tala de ringa inkomstmöjligheterna och befolkningens fattigdom för ett verksamt stöd från statens sida.

För att emellertid den ifrågasatta hjälpverksamheten ej skall bliva någon form av fattighjälpen, är det angeläget att självverksamheten främjas bland den befolkningsgrupp, varom här är fråga. Hushållningssällskapet är därför medvetet om nödvändigheten av att samtidigt söka förbättra denna befolknings framtida utkomstmöjligheter. Detta kan i främsta rummet ske genom upparbetande av en mindre mejerirörelse inom vissa av ifrågasatta

rande orter. Också pågår ett förarbete för tillkomsten av sådana företag i några byar inom ifrågavarande fjällbygder, där kreatursskötseln är huvudnäringen tack vare relativt rikgivande ängsmarker.

Den växelverkan, som ladugårdsförbättringen och en förbättrad avsättning av ladugårdsprodukterna skapar, utgör en viss borgen för att anslaget till ladugårdsförbättringarna får en rent produktionsbefrämjande karaktär till den fattiga befolkningens hjälp.

Under sådant förhållande finner hushållningssällskapet motiverat att statsmakterna lämna sin medverkan till förbättrande av fjällbygdens utkomst-möjligheter på sätt här ifrågasättes.

I fråga om förhållandena i övrigt och den lämpliga organisationen av bidragsverksamheten vill hushållningssällskapet åberopa sin förenämnda underdåniga framställning den 23 sept. 1935.

Med stöd av vad sålunda anförts får Västerbottens läns hushållningssällskap i underdånighet hemställa,

att Eders Kungl. Maj:t täcktes i proposition till riksdagen föreslå ytterligare 100 000 kronor för beviljande av ladugårdsförbättringsbidrag inom Västerbottens läns fjällbygder. Umeå den 21 okt. 1937.

Underdånigst

VÄSTERBOTTENS LÄNS HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP.

Dess förvaltningsutskott:

GUSTAF ROSÉN.

| Adolf Granström.

Bildserie från den med statsmedel understödda ladugårdsförbättringen inom Tärna socken i Västerbottens län. Huvuddelen av socknen är belägen ovan barrskogsgränsen.

Fig. 1. *Gammal torvladugård hos Lars Karlsson, Ström.*

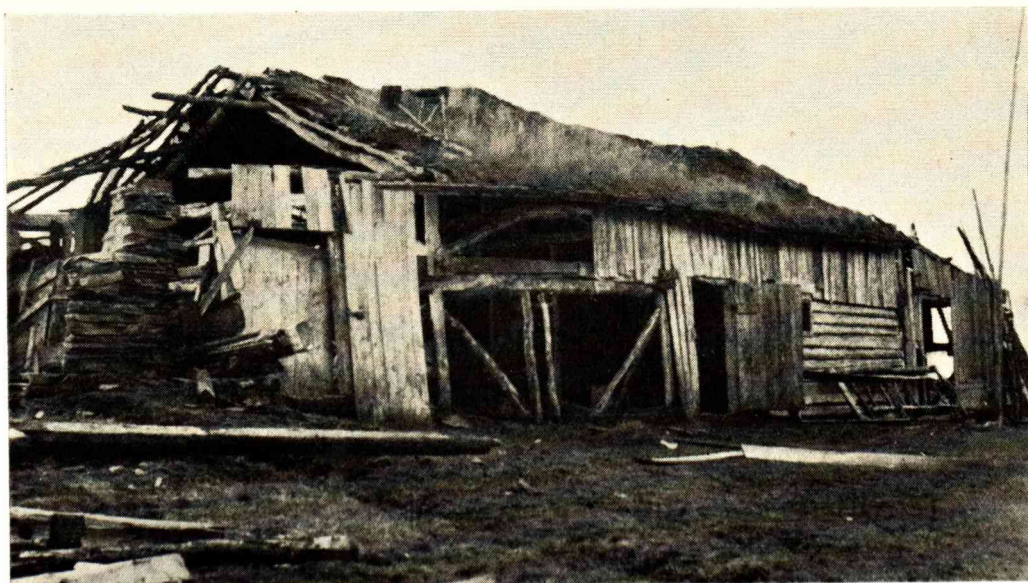

Fig. 2. *Den gamla ladugården — ett ruckel — som lämnat plats för ny ladugård hos Artur Burman, Tängvattnet.*

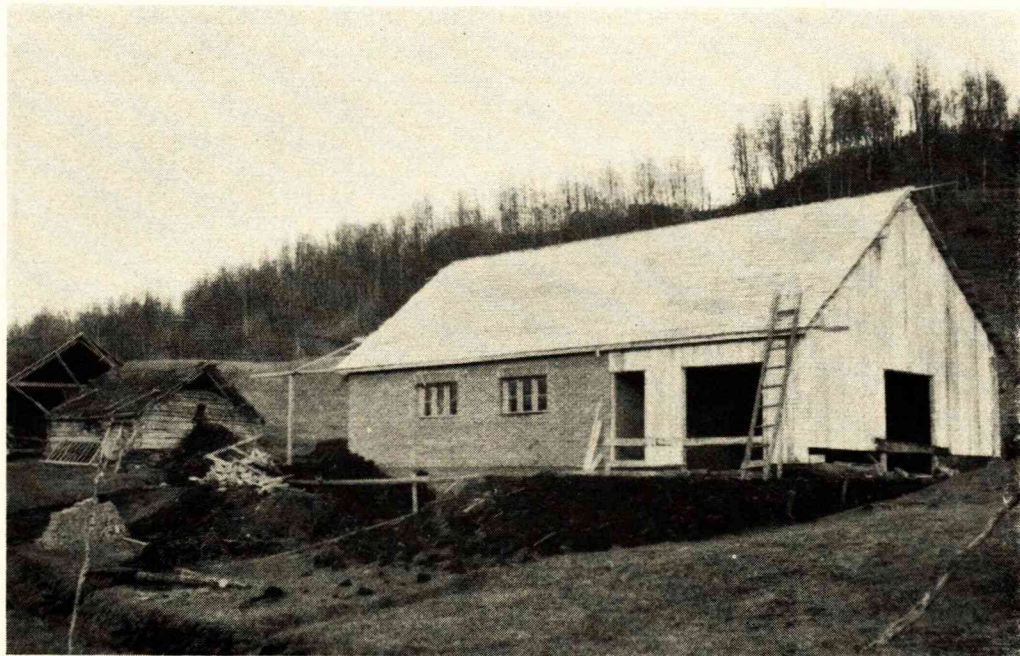

Fig. 3. *Den gamla och nya ladugården hos Lars Kristoffersson, Rönås.*

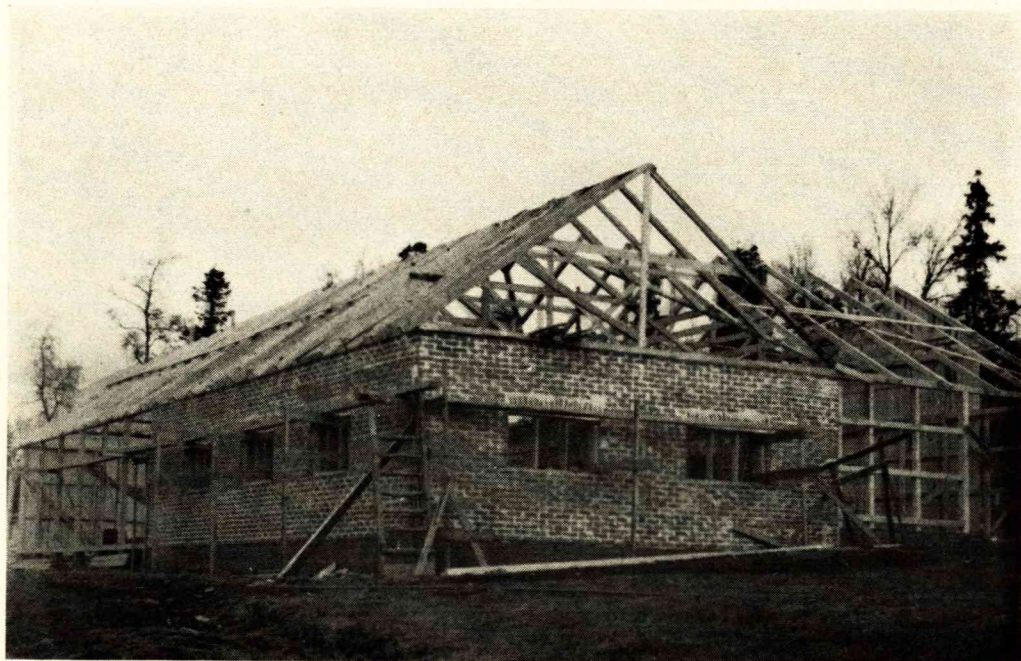

Fig. 4. *Nya ladugården under uppförande hos Frans Nilsson, Boksjön.*

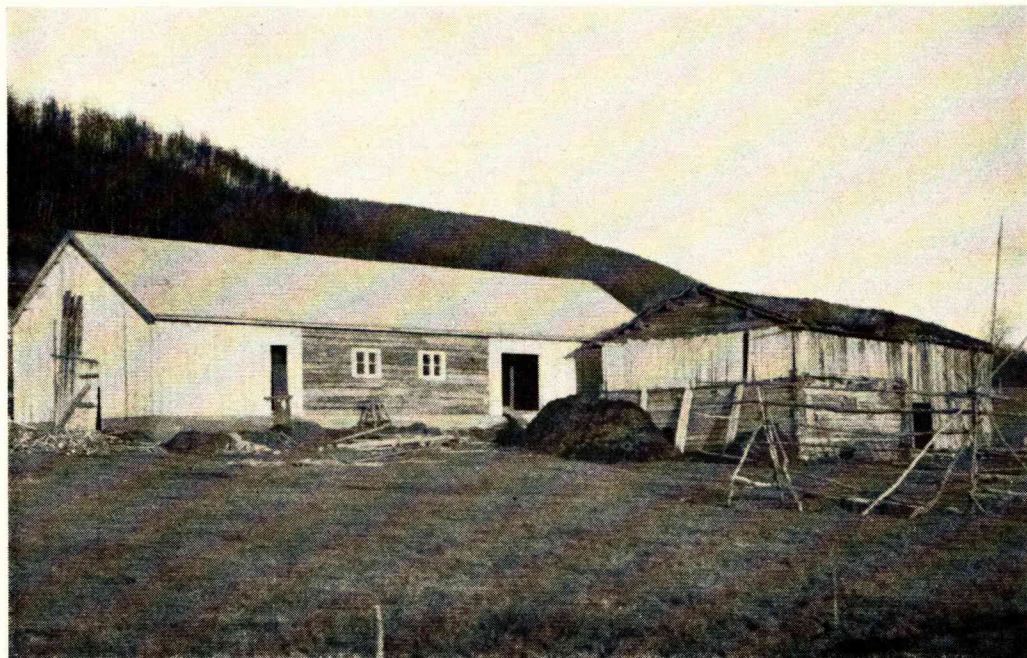

Fig. 5. *Den gamla och nya ladugården hos Katarina Larsson, Joeström.*

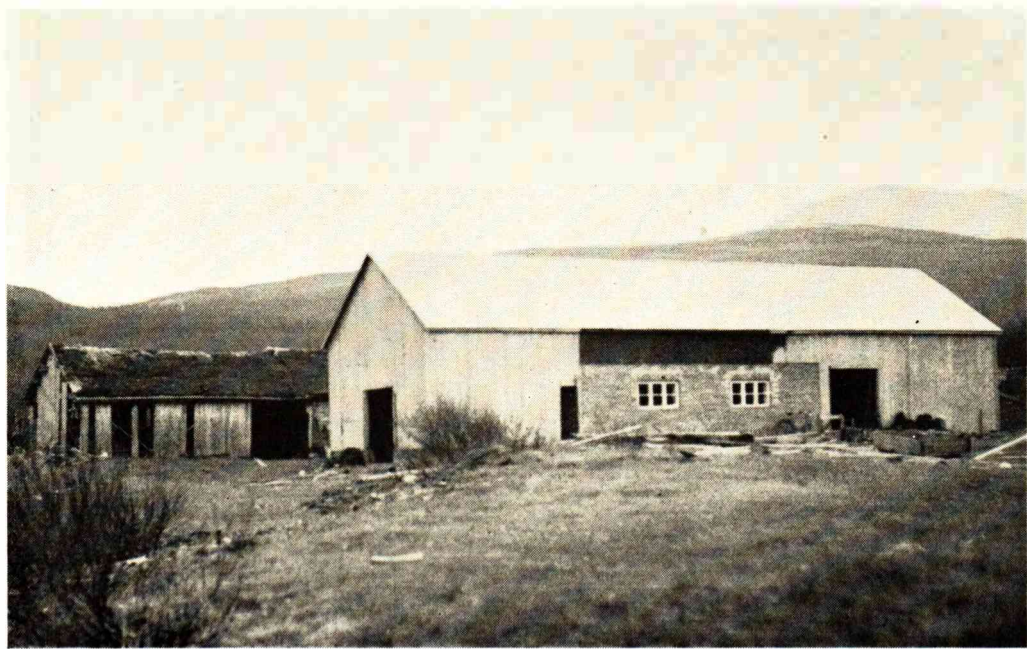

Fig. 6. *Den gamla och nya ladugården hos Oskar Mikaelsson, Björkfors.*

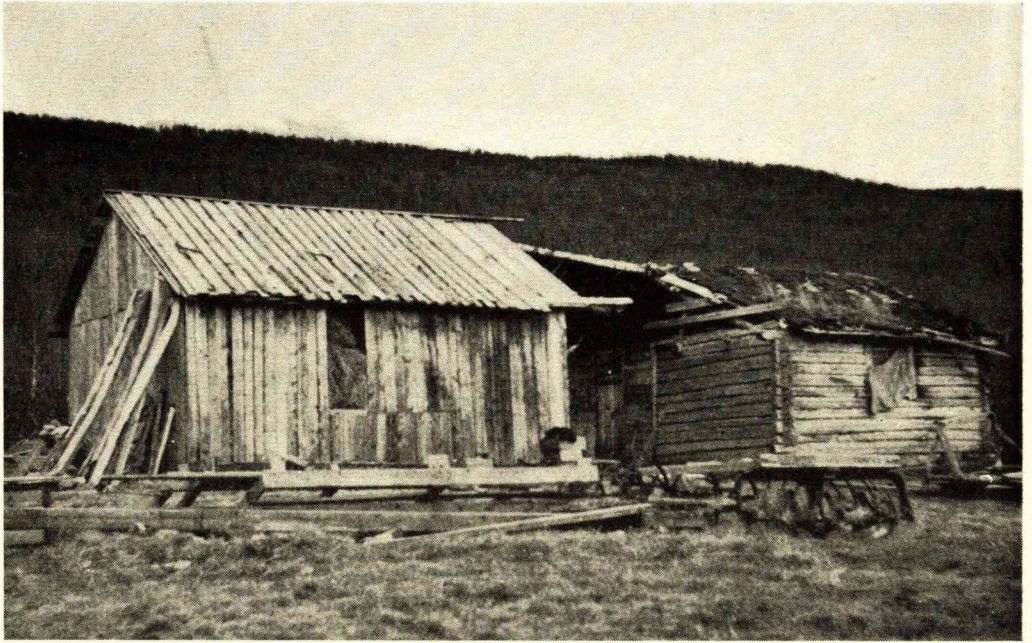

Fig. 7. *Den gamla ladugården hos Artur Gustafsson, Björkfors.*

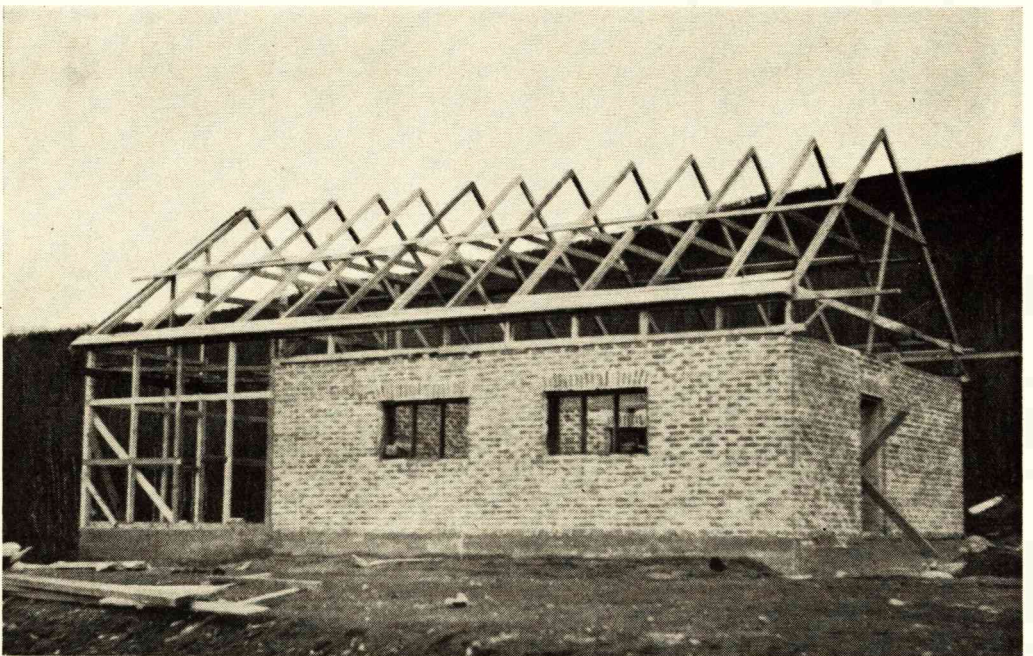

Fig. 8. *Den blivande nya ladugården hos Artur Gustafsson, Björkfors.*

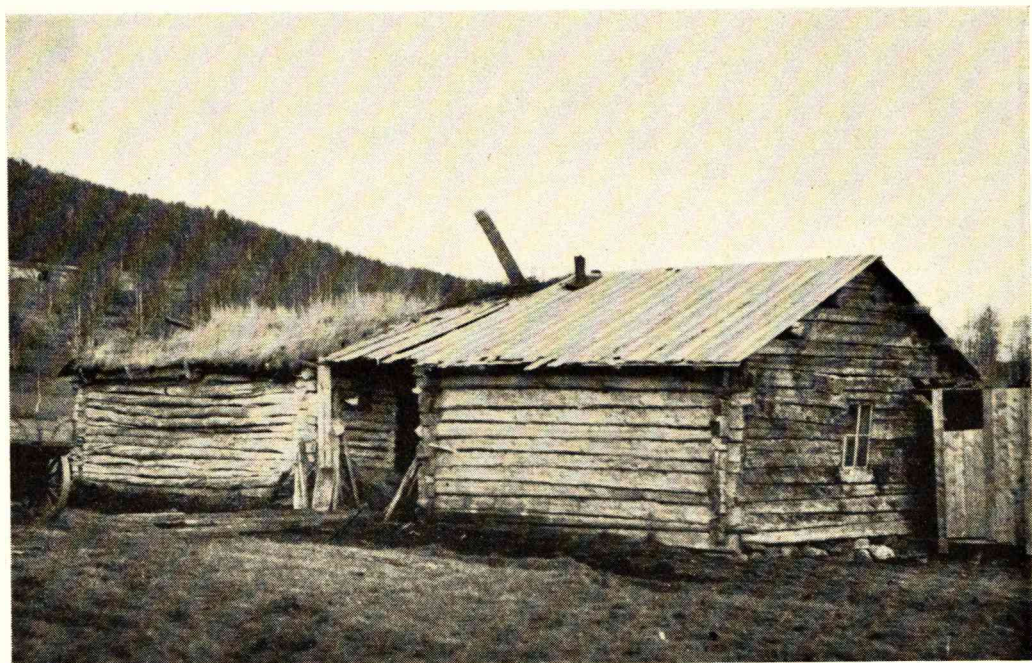

Fig. 9. *Den gamla ladugården hos Johan Gustafsson, Joeström.*

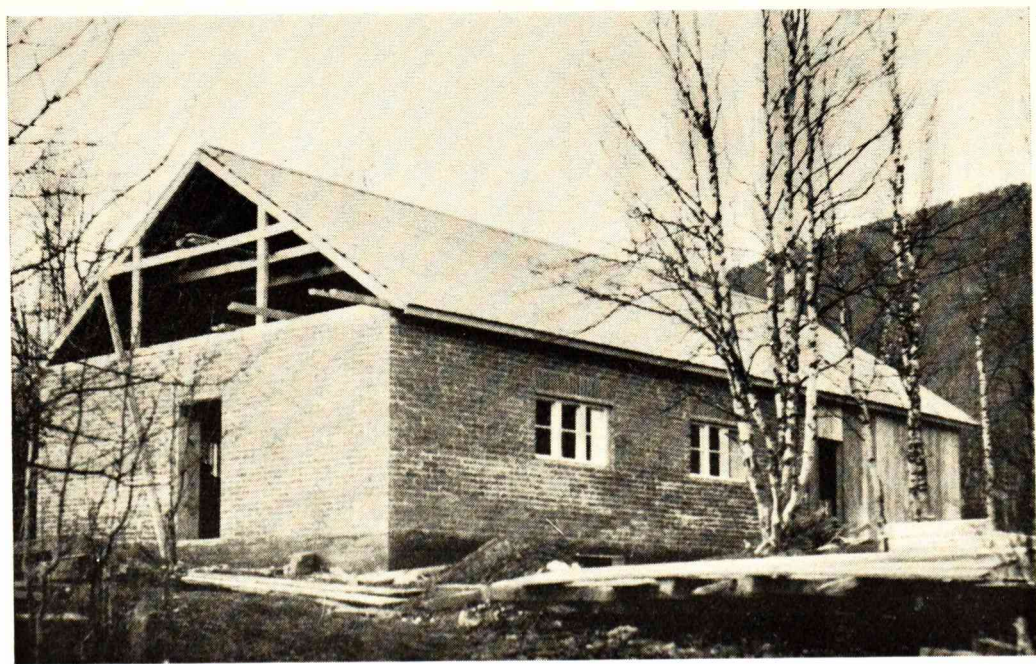

Fig. 10. *Den blivande nya ladugården hos Johan Gustafsson, Joeström.*

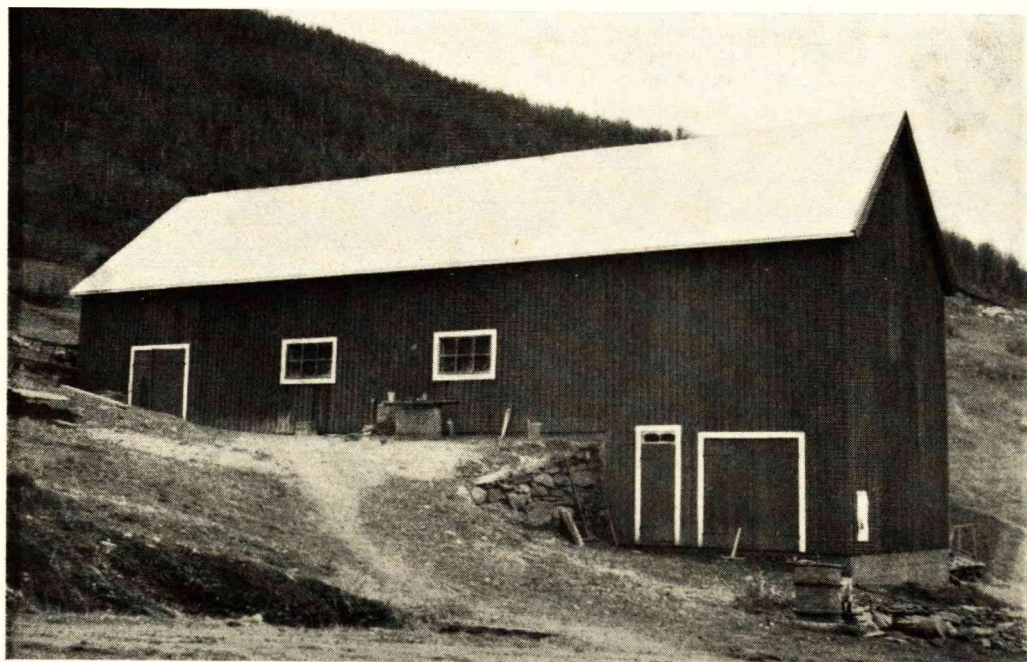

Fig. 11. Den nyuppförda ladugården hos Per Eriksson, Rönås.

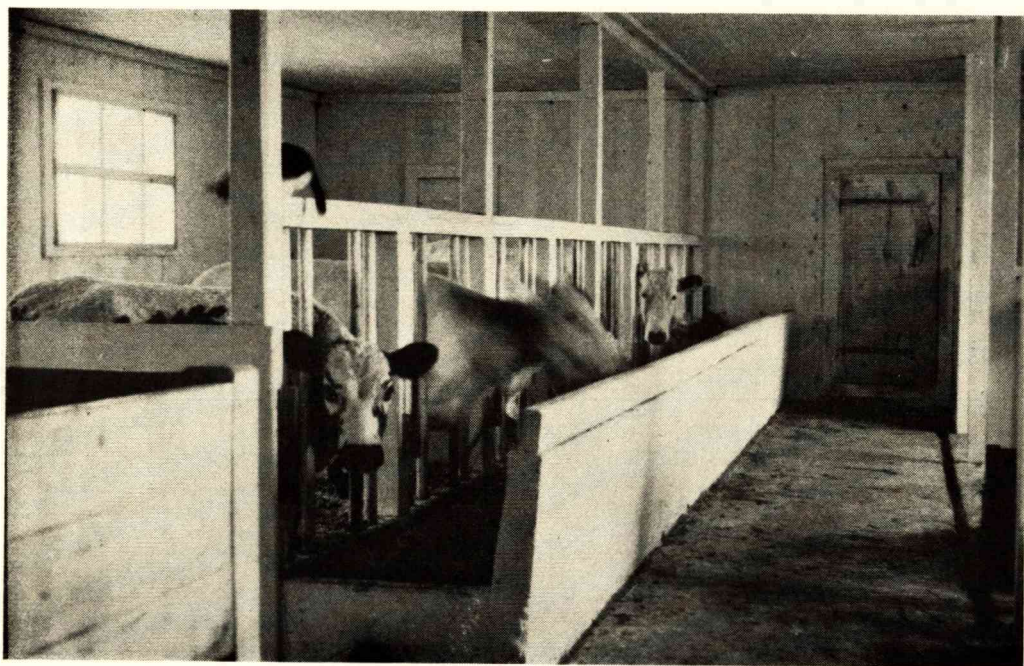

Fig. 12. Interiör från den med bidrag nyuppförda ladugården hos Per Eriksson, Rönås.